

Početna stranica>Pretraživanje pravnih stručnjaka>**Pronađite stručnjaka****Leia ekspert**

Portugal

I. Ekspertide nimekirjad ja registrid

Portugalis ei ole muud ekspertide ametlikku nimekirja/registrit peale sundvõõrandamise seadustikus sätestatud menetluste oma. Sundvõõrandamise seadustik (heaks kiidetud 18. septembri 1999. aasta seadusega nr 168/99) näeb ette nimekirja kantud ekspertide osalemise avalikes huvides sundvõõrandamise tuvastamise menetlustes ja haldusliku sundvalduse seadmise menetlustes, sealhulgas mõlema menetluse vahekohtu- ja apellatsioonietapis.

Eksperti poolt tehtud hindamise ja uurimise tulemusel määratakse eelkõige kindlaks õiglane hüvitis, mida tuleb maksta isikule, kelle vara sundvõõrandatakse. Hüvitise suurus tuleb arvutada asjakohaste faktide põhjal.

Vastavalt **10. mai 2002. aasta dekreetseadusele nr 125/2002**, mis reguleerib eksperti ja vahekohtuniku ülesannete täitmist eelnimetatud menetlustes, on **õigusemõistmise peadirektoraat (DGAJ)** Portugali ametiasutus, kes vastutab **ekspertide ametliku nimekirja** avaldamise ja ajakohastamise ning ekspertide valiku- ja värbamismenetluste edendamise eest. Ekspertide ülesanded on eelkõige järgmised:

sundvõõrandamiskulude prognoosimine,

uuringute tegemine,

hindamiste tegemine,

vahekohtumenetlustes osalemine.

Lisaks määratakse ametlikust nimekirjast eksperdid ka siis, kui õigus võimaldab sundvõõrandada vallasvara, eelkõige **6. juuli 1985. aasta seaduse 13/85** (Portugali kultuuripärandi seadus) artikli 16 alusel.

Ekspertide nimekirja ajakohastatakse regulaarselt.

Portugalis puudub ekspertide otsinguvahend.

II. Eksperti kvalifikatsioon

Nimekirja kandmiseks peab kandidaat vastama järgmistele nõuetele:

tal peab olema asjakohane kvalifikatsioon, nagu on märgitud **9. juuli 2004. aasta määruses nr 788/2004**;

ta peab olema vähemalt 18-aastane;

tema suhtes ei tohi olla kehtestatud avalikul ametikohal töötamise keeldu ja temalt ei tohi olla ära võetud õigust täita neid ülesandeid, mida ekspert peab täitma;

tal peab olema tööülesannete täitmiseks vajalik füüsiline vorm ja psühholoogiline profiil;

ta peab järgima kohustuslikke vaktsineerimisalaseid õigusnorme.

III. Ekspertide tasustamine

Kohtu nimetatud ekspertidel ei ole õigust saada ettemakset.

Eksperti tasu määratakse 26. veebruari 2008. aasta **dekreetseadusega nr 34/2008** heaks kiidetud menetluskulude määruse artikli 17 kohaselt vastavalt tabelile IV: 1–10 arvestusühikut (UC) (üks arvestusühik võrdub 102,00 euroga). Portugali konstitutsioonikohus tegi 1. veebruaril 2017 siduva otsuse, et õigusnorm, mille kohaselt ei tohi eksperditasu ületada 10 arvestusühiku suurust piirmäära (1020,00 eurot), on oma vastuolu tõttu proportsionaalsuse põhimõttega põhiseadusvastane.

Kohtuniku valitud eksperti sõidukulude katteks tehakse ettemakse.

Ekspertidele makstakse tasu järgmiselt.

Tsiviilkohtumenetlus

Ekspertitasu sisaldub menetluskuludes. Iga menetlusosaline kannab enda ja oma esindaja menetluskulud. Kohus määrab kohtuvaidluse võitnud menetlusosalise nende kulude hüvitamise, mis olid vajalikud õiguse tõhusaks kasutamiseks või kaitsmiseks kohtuvaidluse kaotanud menetlusosalise vastu. Kui menetlusosaline võidab kohtuvaidluse vaid osaliselt, jaotab kohus menetluskulud poolte vahel võrdselt või otsustab, et kummalgi menetlusosalisel ei ole õigust hüvitamisele. Menetluse tulemuste põhjal on riigil õigus riigi kantud menetluskulude osalisele hüvitamisele menetlusosaliste poolt, kui need kulud ei ole eeldatavasti riigilõivust vabastatud.

Kriminaalmenetlus

Kriminaalmenetluse, sealhulgas täitemenetluse toimetamiseks vajalikud kulud kannab riik. Kui süüdistatav mõisteti seaduslikult süüdi, peab ta riigile hüvitama kindlaksmääratud summa muudest algselt riigi poolt kantud kuludest, näiteks sõidukuludest või laboriuuringutega seotud kuludest. See aga eeldab, et menetluse käigus küsiti eksperti arvamust.

Pooltel ei ole võimalik saada tasuta õigusabi seoses eksperditasuga.

IV. Ekspertide vastutus

Portugali õigusnormid ei sisalda erisätteid eksperti vastutuse kohta, vaid kohaldatakse üldisi õigusnorme (deliktiõigus/lepinguõigus).

Ekspert peab siiski oma ülesandeid täitma nõuetekohase hoolsusega, et jääda ametisse, kuna kohtunik võib määrata trahvi, kui ekspert ei täida kohustust teha kohtuga koostööd. Kohus võib eksperti menetlusest kõrvaldada ka juhul, kui eksperti tegevust peetakse hooletuks (näiteks juhul, kui ta ei esita eksperdiaruannet ettenähtud tähtaja jooksul).

Määratud eksperdid peavad kohustuma tagama neile antud ülesannete täitmise, välja arvatud juhul, kui nad on ametnikud ja see segab nende tööülesannete täitmist.

Ekspertid ei ole kohustatud katma oma võimalikku vastutust kutsealase vastutuskindlustusega.

Eksperti vastutus ei ole seadusega piiratud.

V. Lisateave ekspertiisimenetluste kohta

Portugalis kohaldatakse kohtuekspertiisi suhtes peamiselt **tsiviilkohtumenetluse seadustiku** artikleid 467–489 ja **kriminaalmenetluse seadustiku** artikleid 151–163. Nende sätete ingliskeelne versioon ei ole veebis kättesaadav.

Tsiviil-, kriminaal- ja halduskohtus toimuvast menetlusest eksperti määramist reguleerivad üldnormid on sarnased. Eksperti staatus ei ole kaitstud.

Portugali õigussüsteemis ei eristata ekspertidest tunnistajaid, tehnilisi eksperte, õiguseksperte ega muid eksperte.

Nagu eespool märgitud, ei ole Portugalis peale sundvõõrandamise seadustiku alusel nimetatud eksperte sisaldava nimekirja olemas ühtegi muud ametlikku ekspertide nimekirja. Eksperte kasutatakse sageli nii kriminaal- kui ka tsiviilkohtumenetlustes.

1. Ekspertide nimetamine

Tsiviilkohtumenetluses võib eksperte määrata ainult kohus. Kriminaalmenetluse uurimisetapis võib eksperdid nimetada prokurör.

Ekspersedid võib nimetada ka kohtueelses etapis.

1a. Eksperti nimetab kohus

Kohus võib nimetada eksperti menetluspoole taotlusel või oma äranägemise järgi. Võistlevas menetluses määrab kohus eksperdiarvamuse hankimise, kui otsus sõltub selliste asjaolude hindamisest, mille jaoks on vaja teaduslikke teadmisi.

Tsiviil-, kriminaal- ja halduskohtumenetlustes ekspertide määramises erinevusi ei ole.

Pooled ja määratud ekspert ise võivad olenevalt asjaoludest tugineda osalemist takistavatele põhjendustele või seaduslikele alustele, mis vabastavad eksperti tema ülesannetest.

Kohtunike taandamist käsitlevaid õigusnorme kohaldatakse *mutatis mutandis*.

Suveräänsete organite või autonoomsete piirkondade samaväärsete asutuste vastutavad isikud on eksperti ülesannete täitmisest vabastatud. Sama kehtib seaduse kohaselt sarnases staatuses isikute kohta, nagu prokurörid oma ülesannete täitmisel ja välisriikide diplomaatilised esindajad.

Igaüks võidakse vabastada eksperdina tegutsemisest isiklikel põhjustel.

Kui eksperti nimetab kohus, kasutab kohus tema valimiseks ekspertide nimekirja või registrit, välja arvatud meditsiinilise ekspertiisi valdkonnas, mis on seadusega määratud avalik-õiguslikule asutusele [Instituto Nacional de Medicina Legal e Ciências Forenses](#).

Registrit registreeritud eksperti nimetamine on tava, mida kohus laialdaselt järgib.

1b. Eksperti nimetavad pooled

Kohus võib nimetada eksperti poole taotlusel või oma äranägemise järgi. Võistlevas menetluses määrab kohus eksperdiarvamuse hankimise, kui otsus sõltub selliste asjaolude hindamisest, mille jaoks on vaja teaduslikke teadmisi.

Pooltel on õigus ainult eksperti soovitada, mitte teda määrata.

Tsiviilkohtumenetlustes võivad pooled nimetada ühise eksperti. Sellisel juhul teeb kohtu määratud ekspert koostööd ühe või mitme ekspertiga, kelle nimetavad pooled.

2. Menetlus

2a. Tsiviilkohtumenetlus

Erinõuded, mida ekspert peab oma aruandes ja/või kohtumenetluses järgima, näiteks kohtupraktikas puuduvad.

Kohus ei jälgi ega kontrolli eksperti uurimise kulgu. Kui aruannet ei ole tehnilistel või ametialastel põhjustel võimalik esitada kohtuniku määratud tähtaja jooksul, tuleb kohtule sellest viivitamata teatada, et viimane saaks võimalikult kiiresti määrata uue eksperti.

Eksperti töö kvaliteeti ei kontrollita.

Eksperti arvamus ei ole kohtule siduv. Kohus võib olla teistsugusel seisukohal ja teha eksperti arvamusel erineva otsuse. Eriarvamus peab siiski põhinema tehnilistel põhjustel ja olema põhjendatud.

Sellist menetlust, mille käigus eksperdid enne kohtumenetlust kohtuvad või neid risküsitletakse, et püüda probleeme vähendada ja et kohus mõistaks eriarvamusi, ei ole.

Pooled võivad eksperti abistada või esitada talle kaalumiseks omapoolseid tähelepanekuid. Nad esitavad ka kõik selgitused, mida ekspert peab vajalikuks.

Kui kohtunik viibib ekspertiisimenetluse juures, võib ta esitada ka küsimusi, mida ta peab konkreetse menetluse raames asjakohaseks.

Ekspersedid võivad kasutada kõiki vahendeid, mis on vajalikud nende ülesannete nõuetekohaseks täitmiseks, asjakohaste meetmete võtmiseks või selgituste andmiseks ning taotlema juurdepääsu menetluse toimikus olevale teabele.

Ekspert ei ole siiski kohustatud poolte märkuste saamiseks nendega kohtuma.

1. Ekspertiaruanne

Ekspert ei pea oma aruandes järgima kindlat struktuuri.

Kui eksperte on rohkem kui üks ja nad ei suuda üksmeelele jõuda, põhjendavad eriarvamusel olevad eksperdid oma seisukohta.

Ekspertidelt ei nõuta esialgse aruande esitamist.

Ekspersedid on kohustatud käsitlema poolte argumente üksnes lõpparuandes.

Muud erinõuded, mida ekspert peab oma aruandes ja/või kohtumenetluses järgima, näiteks kohtupraktikas puuduvad.

Mõnikord peab ekspert esitama lisaaruande, kui kohus esitab lisaküsimusi või nõuab ekspertilt aruande selgitamist.

Ekspersedid esitavad oma aruande kirjalikult.

2. Kohtuistung

Kui üks pooltest seda taotleb või kohus seda nõuab, osalevad eksperdid viimasel kohtuistungil, et anda vande all neilt nõutud selgitusi.

2b. Muu

(Vastused nendele küsimustele on esitatud selle teabelehe teistes osades ja allpool on neid korratud.)

Muud erinõuded, mida ekspert peab oma aruandes ja/või kohtumenetluses järgima, näiteks kohtupraktikas puuduvad.

Kohus ei jälgi ega kontrolli eksperti uurimise kulgu.

Eksperti töö kvaliteeti ei kontrollita.

Enne kui kohus teeb asjas otsuse, võivad pooled aruande vaidlustada, tehes vastava avalduse, ja esitada teise ekspertiisi.

Eksperti arvamus on kohtule põhimõtteliselt siduv. Kui kohus otsustab teisiti, peab ta põhjendama, miks ta eksperdiarvamusel ei nõustu.

Sellist menetlust, mille käigus eksperdid enne kohtumenetlust kohtuvad või neid risküsitletakse, et püüda probleeme vähendada ja et kohus mõistaks eriarvamusi, ei ole.

Ekspertidel on menetluse ajal lubatud pooltega suhelda.

Pooled võivad üldjuhul viibida ekspertiisi tegemise juures ning esitada märkusi ja vastata ekspertide küsimustele.

Ekspert ei ole siiski kohustatud poolte märkuste saamiseks nendega kohtuma.

Siin esitatud teave on kogutud projekti „Leia ekspert“ („Find an Expert“) käigus riikide kontaktisikutelt, kelle on valinud

[Euroopa asjatundlikkuse ja ekspertide instituut \(EEI\)](#).

Viimati uuendatud: 07/04/2024

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.